

ИНСТИТУТ ЗА ЕНЕРГИЕН МЕНИДЖМЪНТ

1000 София, ул. "Леге" № 5, Т. 02 980 07 14, Е. emi@emi-bg.com

Изх.№EP-02/16.05.2018 г.

ДО

Г-Н БОРИС ВЕЛЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № 201 КБ 8 / 18 г.
Дата 17.05.18 г.

НА ВАШ ИЗХ. №97 - КД/17.04.2018 г.

Относно: **Определение на Конституционния съд във връзка с искане Омбудсмана на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 36а, ал. 2 от Закона за енергетиката (обн. ДВ, бр. 107 от 9.12.2003 г., посл. изм., бр. 7 от 19.01.2018 г.), в частта „което е индивидуален административен акт“ – представяне на становище на Сдружение „Институт за енергиен мениджмънт“**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ВЕЛЧЕВ,

Позволете ми да изразя благодарността си, че Конституционният съд на Република България търси позицията и на Института за енергиен мениджмънт по повод Конституционно дело № 8 от 2018 г. Конституционното дело е образувано по искане на Омбудсмана на Република България по чл. 150, ал. 3 от Конституцията на Република България за установяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 36а, ал. 2 от Закона за енергетиката (ЗЕ) в частта „което е индивидуален административен акт“.

В тази връзка Институтът за енергиен мениджмънт изразява следното становище:

Текстът от Закона за енергетиката (чл.36а ал.2), който се атакува от Омбудсмана, е в рамките на ал.2 на чл.36 а, която разпоредба е свързана с ал. 1. С оглед целостта на изложените по-долу мотиви, посочваме по-долу пълните текстове на двете алинеи, които са както следва:

Чл. 36а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2006 г., в сила от 08.09.2006 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 17.07.2012 г.) *Енергийните предприятия, доставящи електрическа енергия и природен газ по регулирани цени, и операторите на преносни и разпределителни мрежи, в едномесечен срок преди подаване в комисията на заявлението за утвърждаване на нови цени или за изменение на действащи цени оповестяват в средствата за масова информация предложението си за утвърждаване на новите цени или за изменението на действащите цени.*

(2) *Комисията утвърждава цените по ал. 1 като пределни цени на всеки лицензиант с решение, което е индивидуален административен акт.*

Нашето мнение е, че искането на Омбудсмана на Република България за обявяване на противоконституционност на разпоредба на чл. 36а, ал. 2 от ЗЕ в частта „която е индивидуален административен акт“ е неоснователно и респ., че оспорената разпоредба не е противоконституционна.

Аргументите ни за това са свързани с няколко обстоятелства, изложени по-долу.

1. ЗА ПРАВНАТА ПРИРОДА НА ЦЕНОВИТЕ РЕШЕНИЯ

Решенията на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР), с които се утвърждават цените по чл. 30, ал. 1 ЗЕ (наричани по-долу „ценови решения“), по своята същност представляват **индивидуални административни актове**, като тази им характеристика не произтича само и единствено от въпросната разпоредба, а се базира на тяхната цел, съдържание и адресати.

Поради това, дори механично да бъде премахнат текстът „*която е индивидуален административен акт*“ от чл. 36а, ал.2 ЗЕ, това по никакъв начин няма да промени правната природа на постановяваните от КЕВР ценови решения. Така, атакуваната част от разпоредбата на чл. 36а, ал. 2 от ЗЕ не обуславя характера на постановяваните от КЕВР решения, с които регулира цени в сектор „Енергетика“, а е следствие от тяхната правна природа и само обобщава и пояснява вида на издаваните актове. С атакуваната част от разпоредбата се постига по-голяма яснота, процесуална икономия и се избягва необходимостта от тълкуване на правната норма. Същото спомага за стабилитет в решенията на КЕВР, които имат голямо социално-икономическо и обществено значение и се избягва бланкетното мултиплицирано обжалване на актове на КЕВР от страни, които нямат правен интерес от обжалването им.

В своята доста обемна практика по въпроса ВАС възприема непротиворечиво, че ценовите решения на КЕВР са индивидуални административни актове, което, между другото, е посочено и от Омбудсмана в искането до Конституционния съд (стр.3).

Същевременно и исторически в българското законодателство в тази връзка концепцията, че тези решения на енергийния регулатор са индивидуални административни актове, не е сменяна. Това е намерило и своите юридически формулировки още от създаването му като институция през 1999 г. (конкретно – чл.16 ал.1 т.10 вр.чл.14 ал. 3 от отменения Закон за енергетиката и енергийната ефективност, ЗИД ЗЕ – ДВ 74 от 2006).

Легална дефиниция на индивидуалните административни актове е дадена в чл. 21 от АПК. Съгласно разпоредбата, с индивидуалния административен акт се създават права или задължения или непосредствено се засягат права, свободи или законни интереси на отделни граждани или организации, както и отказът да се издаде такъв акт.

Чл. 65 от АПК дава легална дефиниция на общите административни актове, които са актове с еднократно правно действие, с които се създават права или задължения или непосредствено се засягат права, свободи или законни интереси на неопределен брой лица, както и отказите да се издадат такива актове.

Двата вида административни актове до голяма степен си приличат по своето съдържание, като основната характеристика, която ги отличава са техните адресати.

С решенията си за утвърждаване на пределни цени на електрическа енергия КЕВР задължава съответния лицензиант да продава електрическа енергия на клиентите си по определените от комисията цени. Адресат на този административен акт е единствено енергийното предприятие, като не се засягат права и законни интереси на други лица. Отношенията между потребител и доставчик на електрическа енергия се уреждат с договор между равнопоставени страни, докато административният акт е властнически акт. Така той едностранно, властнически, предизвиква пораждането на права и задължения. Именно чрез административния акт, органът установява властническото си положение спрямо други страни в правоотношението. По това административният акт се отличава от гражданскоправната сделка, където двете страни имат равнопоставено положение. Решенията, с които КЕВР утвърждава цени, обикновено засягат множество различни дружества - лицензианти, за които се определят пределни цени и които са участници в административното производство по издаване на акта. Адресатите на тези решения на КЕВР не са неопределен брой лица, каквото е характерно според чл. 65 от АПК за общите административни актове. В практически план с ценовото си решение КЕВР задължава конкретно

определен лицензиант да продава дадена стока или пък да предоставя дадена услуга на цена, не по-висока от определената в решението за съответния ценови период.

2. ЗА ПРАВНИЯ ИНТЕРЕС ОТ ОБЖАЛВАНЕТО НА ЦЕНОВИТЕ РЕШЕНИЯ НА КЕВР

Наличието на правен интерес от оспорване на всеки административен акт е абсолютна положителна процесуална предпоставка, за да бъде упражнено правото на иск, за която съдът следи служебно. За да е налице такъв интерес, оспорващият трябва да докаже, че актът засяга пряко и непосредствено правната му сфера, като създава задължения или засяга негови права. Такова засягане обаче е налице в случай, че оспорващият е адресат на акта и спрямо него възникват разпоредените права и задължения.

В това отношение е необходимо да се имат предвид следните обстоятелства:

Потребителите не са страна в производството по издаване на ценови решения.

Страни в производството по издаването на административния акт пред регулаторния орган, са КЕВР и енергийните предприятия, изчерпателно посочени в ЗЕ. Нашето разбиране е, че трети лица, различни от посочените, не са страна в административното правоотношение, поради което не са негови адресати и не могат да обосноват съществуващ пряк и непосредствен правен интерес от оспорването на ценовите решения на КЕВР по смисъла на чл.15 ал.1 от АПК и чл.147 от АПК.

Потребителите заплащат утвърдените от КЕВР цени не на основание съответното решение, а на основание сключен договор.

Отношенията между потребителите и енергийните предприятия се уреждат с публично известни общи условия (вж. чл. 98а, чл. 104а и чл. 150 ЗЕ). Така, правата и задълженията на страните, в това число за заплащане на утвърдените от КЕВР **пределни** цени (било то за електрическа или топлинна енергия или за пренос през и достъп до електрическите мрежи), възникват на базата на договор, а не от съответното ценово решение на КЕВР. Поради това ценовите решения на КЕВР не рефлектират пряко върху правната сфера на клиентите. Дори да приемем, че ценовите решения действат индиректно в правната сфера на потребителите, и по-скоро на техния икономически интерес, това не им придава качество на заинтересована страна в административното производство и не са достатъчно основание да обосноват за него правен интерес да оспори законосъобразността на административния акт. Според разпоредбата на чл. 147, ал.1 от АПК, право да оспорят законосъобразността на един административен акт имат правните субекти, които имат пряк и непосредствен интерес от това.

Съгласно трайната практика на ВАС засягането на икономическите интереси на потребителите с определено ценово решение не представлява засягане на пряк, личен и непосредствен интерес по смисъла на чл.159 т.4. от АПК, интересът е опосреден от сключването на договор между снабдителното/ разпределителното дружество и потребителя.

Изискването за пряк и непосредствен интерес от обжалването като основание за допустимост на жалбата по смисъла на чл.159 т.4. от АПК е въведено както с изрични правни норми и непротиворечиво се прилага в практиката на ВАС и на Съда на Европейския съюз. В този смисъл са напр. Определения на ВАС по: адм.дело № 9494/2010 година; адм.дело № 10590/2011 година; адм.дело № 10324/2010 година; адм.дело № 5550/2012 година; адм.дело № 9617/2012 година и др. Липсата на правен интерес от оспорване на административния акт съставлява абсолютна процесуална пречка за процесуална допустимост на жалбата.

Потребителите могат да закупват електрическа енергия по свободно договорени цени.

С настъпилата либерализация на българския енергиен пазар всеки клиент, било битов или небитов, има право и възможност при несъгласие с така определените цени от КЕВР да избере друг доставчик на електрическа енергия и да закупува същата по свободно договорени цени (чл. 95 във връзка с чл. 100 ЗЕ). Практиката показва положителна тенденция при ползване на тази възможност най-вече от страна на небитовите клиенти, но по принцип потребителите могат без ограничения, при свобода на договарянето да сключват сделки при условия и цени на електрическа енергия, различни от одобрените от КЕВР. Фактът, че всеки потребител може да договаря по-изгодни цени за електрическа енергия, в още по-голяма степен изключва наличието на пряк, личен и непосредствен интерес потребителите да обжалват постановените решения на КЕВР за утвърждаване на цени за електрическа енергия и природен газ.

Изложените по-горе разсъждения се потвърждават и при преглед на практиката на ВАС относно характера на ценовите решения на КЕВР.

Съществува трайна практика на Върховния административен съд, според която постановеният индивидуален административен акт за утвърждаване на цени за електрическа енергия и природен газ не засяга права и законно защитени интереси на потребителите (вж. напр. Определение № 12618/06.10.2011 г., постановено по адм. дело № 10580/2011 г. на ВАС - петчленен състав; Определение № 11281/26.08.2011 г., постановено по адм. дело № 10350/2011 г. на ВАС - IV отделение; Определение № 11441/15.09.2011 г., постановено по адм. дело № 5498/2011 г. на ВАС - IV отделение и др.).

Така според ВАС *„Разпоредбите както на националния Закон за енергетиката /ЗЕ/, така и на транспонираната с него Директива 2009/72/ЕО са ясни и непротиворечиви относно това, кой може да обжалва решенията на регулаторния орган, определящи пределни цени. Това са само страните - участници в административното производство по издаване на административния акт, а не всеки участник в търговските сделки с електрическа енергия, нито всяка "заинтересована страна" по смисъла на Закона за енергетиката и цитираната директива на ЕС. Това разбиране за лицата, които са "пряко засегнати от решенията на регулаторния орган" се подкрепя и от практика на СЕС, застъпена в... решения по дело № 294/83; дело С-50/00 Р; дело С-263/02 Р и др. Участници в административното производство по постановяване на решението по чл. 36а, ал. 2 от ЗЕ, видно от разписаната в закона процедура, са енергийните дружества и КЕВР... Логически и смислово тълкувайки този законов текст се налага изводът, че страна, засегната от решението за определяне на пределни цени на КЕВР по смисъла на Закона за енергетиката е само лицензиантът, по чието предложение и по отношение на когото тези цени са утвърдени, а не който и да било негов клиент по веригата - участник на пазара на ел. енергия, комуто този лицензиант доставя, пренася или осигурява достъп до ел. енергия. Видно от гореизложеното, право на жалба срещу ИАА по определяне на пределните цени има само страната - лицензиант, участвала в административното производство по утвърждаването ѝ, а не всеки участник на пазара на ел. енергия или всяко заинтересовано лице.“* (Определение № 9708 от 27.06.2013 г. на ВАС по адм. д. № 1366/2013 г., 5-членен с-в).

Следва да се подчертае, че в същия смисъл е практиката на ВАС още от възникването на Комисията за енергийно и водно регулиране относно прилагане на нормите на чл. чл.16, ал.1, т.10 от отменения Закон за енергетиката и енергийната ефективност, съгласно която *„комисията утвърждава образуваните от енергийните предприятия цени“* (вж. напр. Определение 4425/17.05.2004 г., постановено по дело 7198/2003 г. на ВАС, V- то отделение, където е посочено, че *„... Съдът счита, че се касае за административен акт, който може да бъде обжалван от адресатите, които касае.*

Жалбоподателите Г. Н. и Л. Р. не са от кръга на лицата, засегнати пряко от съдържанието на акта и за тях не е налице активна процесуална легитимация. Липсва и правен интерес от отмяна

на обжалваното решение, тъй като то не касае тяхната правна сфера и преките им интереси на потребители на топлинна и електроенергия”).

3. ЗА СЪОТВЕТСТВИЕТО НА РАЗПОРЕДБАТА НА ЧЛ. 36А, АЛ. 2 ЗЕ С РАЗПОРЕДБИТЕ НА ДИРЕКТИВА 2009/72/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА ОТ 13 ЮЛИ 2009 Г.

Нашето разбиране е, че атакуваната разпоредба на чл. 36а, ал. 2 от ЗЕ в частта „което е индивидуален административен акт“ съответства на европейското законодателство – ние не споделяме твърденията на Омбудсмана г-жа Манолова, че текстът в тази му част противоречи на чл. 37, § 17 от Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. („Директивата“).

Цитираната от г-жа Манолова норма съдържа изискване към държавите-членки на ЕС да въведат в националното си законодателство процедура, съгласно която всяка страна, засегната от решение на регулаторния орган, има право да обжалва пред орган, който е независим от заинтересованите страни и от което и да е правителство. Мотивът на Омбудсмана за приложимост на тази норма в настоящия случай се базира на неправилните според нас съждения, че решенията на КЕВР за утвърждаване на цените на електрическа енергия и природен газ засягат права и законни интереси на неопределен кръг от лица. Вече посочихме по-горе аргументите си, че потребителите на електрическа енергия не са страна в административното правоотношение, развиващо се между съответния лицензиант и КЕВР и съответно не са адресати на постановените ценови решения; взаимоотношенията им с доставчиците на електрическа енергия се основават на договор между тях, в който предмет е цената на доставената електрическа енергия. В този смисъл разпоредбата чл. 37, § 17 от Директива 2009/72/ЕО е транспонирана във вътрешното ни законодателство по отношение на производството по утвърждаване на пределни цени на електрическата енергия от регулатора, тъй като съгласно чл. 13, ал. 9 от ЗЕ решенията на КЕВР, включително решенията по чл. 36а, ал. 2 от ЗЕ подлежат на обжалване по реда на АПК от лица, имащи правен интерес. Това разбиране се потвърждава и от разпоредбата на чл. 37, § 4, б. „а“, във връзка с чл. 37, § 1, б. „а“ от Директивата, в която изрично е записано, че решенията на регулаторния орган, с които се определят или одобряват цени за електрическа енергия обвързват единствено енергийните предприятия.

Следва да се има предвид също така, че Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. по дефиниция няма директен ефект по отношение частноправните субекти в държавите-членки на ЕС. Не са налице и изключителните случаи, при които общностното право придава директен ефект на текстовете на една директива – това се отнася и до визириания текст. Директивата е транспонирана своевременно, точно и пълно в Закона за енергетиката.

Допълнително в тази връзка се позоваваме и на практиката на Съда на Европейския Съюз (СЕС).

Преглед на приложимата практика на СЕС относно понятието "правен интерес от обжалване"

Налице е недвусмислената практика на СЕС относно понятието "правен интерес от обжалване" и кой разполага с такъв, за да предяви иск или жалба пред съд. Съгласно няколко последователно постановени във времето и поддържани и досега като практика на СЕС съдебни решения, обвързващи правото на жалба, предявена от частноправен субект срещу съответен акт, от наличието на две, кумулативно налични предпоставки - личен и пряк /непосредствен/ правен интерес от обжалването.

Основополагащо в това отношение е решение от 15 юли 1963 г. на Съда на Европейските Общности /сега СЕС/ по дело № 25 от 1962 г. със страни: Plaumann_Co. v Commission of the European Economic Community. Жалбоподателят е търговско дружество - вносител на

мандарини, което атакува валидността на решение № S03079 от 22 май 1962 на Европейската комисия, с което същата отказва да оправомощи ФРГ да отложи частично въвеждането на мита при внос на пресни мандарини от трети страни.

Съгласно това решение основна процесуална предпоставка за допустимост на жалбата на едно лице е наличието на пряк и личен интерес от обжалване, който се обуславя от това дали лицето е лично и пряко засегнато от самия акт, който обжалва, като, ако не е лично засегнато, не се изследва въпросът дали е пряко засегнато, тъй като липсата на първата предпоставка лишава от смисъл изследването за наличие на втората. Съгласно горесцитираното решение лично и пряко засегнат от акта безусловно е адресатът на този акт. Според решението трето лице, различно от адресата на акта, което би имало личен, пряк и непосредствен правен интерес от обжалването му, е това лице, което, поради притежаваните от него специфични качества, свойствени само нему или поради наличието на специфични обстоятелства, отличаващи го от всички останали субекти, спрямо които актът има приложение, се явява персонално засегнато от акта по начина и в степента, в която засегнат от него се явява и адресатът му. Според СЕС, доколкото жалбоподателят е засегнат от обжалваното решение в качеството си на търговец - вносител на мандарини, т. е. по причина на търговска дейност, която по всяко време може да бъде практикувана от всеки частноправен субект и не го отличава от останалите субекти, то решението не го засяга в цитирания по-горе смисъл и за Plaumann&Co липсва личен интерес от обжалване.

Изискването едно лице, различно от адресата на акта, да има личен, пряк и непосредствен правен интерес от обжалването му по смисъла, застъпен в горесцитираното решение на СЕС, се поддържа неотменимо и в множество последващи решения на Съда на Европейския съюз, а именно: решение на СЕС от 23 април 1986 по дело 294/83 със страни: Parti ecologiste T Les Verts T v European Parliament; Решение на СЕС от 25 юли 2002 г. по дело C-50/00 P със страни: Union de Pequenos Agricultores - Madrid срещу Решение на ПИС от 23 ноември 1999 г. по дело T-173/98 / Union de Pequenos Agricultores - Madrid v Council /1999/; Решение на СЕС от 01 април 2004 по дело C-263/02 P със страни: Commission of The European Community срещу решение на ПИС от 03 май 2002 г. по дело T-177/01 Jego-Quere v Comission /2002/.

4. ЗА ПРАКТИКАТА НА КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД ОТНОСНО ПРАВОТО НА ГРАЖДАНИТЕ ДА ЗАЩИТАВАТ ЗАКОННИТЕ СИ ИНТЕРЕСИ (ЧЛ. 56 И ЧЛ. 120 КОНСТИТУЦИЯТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ)

В своето искане до Конституционния съд, г-жа Манолова твърди, че чл. 36а, ал. 2 ЗЕ в частта „което е индивидуален административен акт“ противоречи на чл. 120, ал. 2 и на чл. 56 от Конституцията.

Моля да отчетете коментарите и разбиранията ни и на тази база¹.

По отношение на чл. 120, ал. 2 от Конституцията

Конституционният съд в свое Решение № 21 от 26.X.1995 г. по конст. д. 18/95 г. дава тълкуване именно на разпоредбата на чл. 120, ал. 2 от Конституцията. Съгласно това решение „Разпоредбата на чл. 120, ал. 2 от Конституцията урежда правото на съдебна защита на гражданите и юридическите лица срещу административни актове, които ги засягат. В тази разпоредба са обединени обективно две различни по характер конституционни норми - процесуалноправна, която определя кръга на активно легитимирани да търсят съдебна защита лица, и материалноправна, която сочи конституционноправните критерии за съдебна обжалваемост на административните актове. Задължително конституционно условие е обжалваният акт да засяга лицето, което го обжалва. Наличието на такова "засягане" е необходимото условие за възникване на процесуален правен интерес от съдебно обжалване.

¹ Удебеляването на цитирани текстове от решенията на КС е мое.

За да се изясни съдържанието на това "засягане", разпоредбата на чл. 120, ал. 2 от Конституцията трябва да се тълкува в неразривна връзка и с чл. 56 от Конституцията. В чл. 56 е уредено основното право на защита на всеки гражданин, "когато са нарушени или застрашени неговите права или законни интереси". Административният акт "засяга" по смисъла на чл. 120, ал. 2 от Конституцията граждани и юридически лица, когато нарушава или застрашава техни права или законни интереси. Това обективно нарушаване или застрашаване на субективно право или законен интерес на гражданин или юридическо лице е материалноправното основание за включване на административния акт в кръга на съдебно обжалваемите актове. Същевременно това материалноправно основание легитимира процесуалноправния интерес от съдебното обжалване на административния акт. **Недопустимо е обжалването на акта от лице, чиито права или законни интереси не са нарушени или застрашени.**

Преценката, дали един административен акт нарушава или застрашава права или законни интереси на граждани и/или юридически лица, може да бъде извършена само от компетентния съд след изясняване на конкретните обстоятелства и тълкуване на конкретния административен акт. Въпросите, свързани с характера на пороците, процедурата по съдебното обжалване и правните последици от постановеното решение, са предмет на законодателна уредба и съдебна практика и са извън компетентността на Конституционния съд."

Предвид горното, за нас с цитираното решение КС потвърждава, че правото по чл. 120, ал.2 от Конституцията, във връзка с чл. 56 от Конституцията не е с абсолютен характер, т.е. Конституцията не прогласява право всеки гражданин или юридическо лице да обжалва всеки административен акт, а само тези, които нарушават или застрашават техни права или законни интереси. Компетентен да прецени дали даден административен акт нарушава или застрашава тези интереси е съдът, на когото даден спор е подведомствен. А както подробно беше посочено по-горе Върховният административен съд многократно и непротиворечиво се произнася, че интерес от обжалване на решенията на КЕВР по чл. 36а, ал.2 от ЗЕ имат само съответните енергийни дружества- адресатите на тези актове, участници в процедурата по издаването им.

В друго свое решение (Решение № 5/17.4.2007 по к.д. 11/2006 г.), в което се разглежда правото да бъдат обжалвани нормативни административни актове, КС постановява, че „правното понятие за интерес се различава от политическото в житейския смисъл на думата, което понякога имплицитно се извежда от вредата за противника или ползата за съюзника. **Конституционният съд счита, че във всички случаи при съдебно обжалване на актове на изпълнителната власт от страна на граждани и юридически лица интересът следва да се обосновава.** Това произтича от изискването за правна сигурност, което е основен компонент на принципа за правовата държава (Решение № 1/2005 г. по к.д. № 8 от 2004 г.)... Легитимацията при съдебната защита на правата от страна на гражданите и юридическите лица срещу актове на изпълнителната власт, която допуска Конституцията, ...не е безгранична. **В това отношение законодателят се е съобразил с разпоредбата на чл. 120, ал. 2 от основния закон и не е предвидил actio popularis или възможността на всеки всякога и за всичко да атакува актове на изпълнителната власт дори когато ничии права не са нарушени или потенциално застрашени. Именно възможността за въвеждане на actio popularis би влязла в противоречие с изискванията на чл. 120, ал. 2 от Конституцията и би следвало да се обяви за противоконституционна."**

По отношение на чл. 56 от Конституцията

Правото на защита е основно право на гражданите, за да охрани техни права и законни интереси. То има всеобщ, универсален характер. Поначало текстът на чл. 56 от Конституцията се прилага съвместно с други норми на Конституцията и законите, но може да действа и самостоятелно, като последна защитна възможност, щом други не са предвидени. Разпоредбата задължава законодателя да предвиди процесуални норми за охрана на различни права и законови интереси. Процесуалните гаранции на тези права имат първостепенно значение, което

за личността може да се окаже практически по-важно от самото материално право (така Решение № 3 от 1994 г. по к. д. № 1 от 1994 г.).

Твърденията за противоконституционност на чл.36а, ал.2 от ЗЕ в частта *„която е индивидуален административен акт“* поради нарушение на чл. 56 от Конституцията, свързани с ограничаване възможността на гражданите да оспорват по съдебен ред ценовите решение на КЕВР, не могат да бъдат споделени. По принцип, както бе казано по-горе, не противоречи на разпоредбите на Конституцията по изключение със закон да се регламентира ограничение на някои права на граждани в защита на други конституционни ценности или при наличие на общественозначими и приоритетни цели или интереси. С регулирането на цените на електрическата енергия се цели постигането на стабилност и предвидимост в енергийната политика на страната, както и в посока развитие на инфраструктурите за пренос и разпределение на електрическа енергия. Сектор *„Енергетика“* и политиките, които се провеждат в него, могат в достатъчна степен да обусловят високата обществена значимост на обществените отношения, които се развиват в него, за да мотивира законодателят да ограничи правото на гражданите да оспорват по съдебен ред ценовите решения на КЕВР. Това обаче е направено при спазване на принципа за съразмерност и в съответствие с действащото европейска законодателство. Отделно от това регулирането на цените не се извършва самоцелно и без наличието на строги правила, а при спазване на принципите, заложи в чл. 23, 24 и 31 от ЗЕ, които са гаранция, че при постановяване на административния акт за утвърждаване на пределни цени потребителския интерес ще бъде в достатъчна степен защитен.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Нашето разбиране е, че оспорената разпоредба на чл.36а, ал.2 от ЗЕ в частта *„която е индивидуален административен акт“* не противоречи на Конституцията, поради което считаме, че искането на Омбудсмана на Република България за обявяването ѝ за противоконституционна следва да бъде отхвърлено.

С уважение:

Славчо Нейков

Председател на УС на Института за енергиен мениджмънт